

Цимбаленко Наталія Володимирівна

кандидат економічних наук

доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Бойко Ірина Ігорівна

студентка кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Розвинута банківська система є одним з найважливіших механізмів економіки країни, який має суттєвий вплив на функціонування всіх суб'єктів її господарської діяльності.

Проблеми розвитку банківської системи та шляхи їх подолання досліджуються в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як О. Болдирєв, А. Герасимович, Л. Гриценко, Р. Міллер та інші. Водночас, питання розвитку банківської системи України в сучасних умовах потребує подальшого дослідження.

У загальному значенні під банківською системою розуміють законодавчо визначену структуровану сукупність різних видів банків та банківських інститутів, за допомогою яких здійснюється мобілізація коштів і надаються різноманітні послуги щодо приймання вкладів і надання кредитів[1].

В Україні необхідність у створенні власної фінансово-кредитної системиз'явилась в 1991 році після прийняття Декларації про державний суверенітет. Саме тому, Верховною Радою України було прийнято Закон

України "Про банк і банківську діяльність", в якому було закладено основи функціонування банківської системи України як суверенної держави.

В цілому, виділяють декілька часових етапів розвитку банківської системи в Україні (табл.1).

Таблиця 1

Етапи розвитку банківської системи України [2]

Роки	Етапи розвитку
1988-1990	Створення прототипу системи українських банків у складі банківської системи СРСР
1991- I півріччя 1992	Перереєстрація українських банків та зародження банківської системи України як незалежної держави
II півріччя 1992 - 1993	Розвиток банківської системи України на етапі становлення економічного і політичного суверенітету
1994 - 1996	Перший етап реалізації курсу економічних реформ монетарними методами
1997 - 1998	Поглиблення фінансово-економічної кризи, поступовий перехід до поєднання монетарних методів управління економікою із заходами щодо її структурного реформування
1999 - 2008	Реструктуризація економіки, падіння прибутковості банківських операцій, збільшення та консолідації капіталу банків
2009 - 2013	Розвиток кредитування, як основного напрямку банківської діяльності в Україні. Поряд з цим, відбувається розширення банківських операцій та впровадження нових технологій
2014 - 2016	Значне скорочення банківських установ; девальвація національної грошової одиниці України

Слід зазначити, що в банківській системі України в 2000-х роках спостерігалось збільшення обсягів міжнародних інвестицій, крім того почали з'являтися банки та фінансові групи світового рівня, такі як BNPParibas, CreditAgricoleS. A., UniCredit та інші.

Частка активів сектору, що належала іноземним банкам, зросла з 16% у 2002 році до 57 % у 2008 році, а кількість банків - з 20 до 53 [3]. В свою чергу, можливість отримати відносно недорогі зовнішні фінансові ресурси та шалений приріст обсягів кредитування призвели до прийняття банківськими установами на себе додаткових ризиків та створення значних дисбалансів.

В наслідок накопичених дисбалансів фінансовий сектор України зазнав значних втрат в умовах фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр.

Так, в своїй праці "Основні рушійні сили банківської кризи 2008-2009рр." [4], О. Буряк виділив п'ять основних етапів проходження кризи 2008-2009 рр. в банківському секторі України (табл. 2.).

Таблиця 2

Основні етапи банківської кризи України 2008-2009 рр.

Етапи	Характеристика
Вересень - жовтень 2008 р.	- початок масового виведення фінансових ресурсів з Українських банків; - надання НБУ банкам кредитів рефінансування для підтримання їх ліквідності, уникнення втрати їх платоспроможності та недопущення масової зупинки платіжної системи;
Листопад - грудень 2008 р.	- початок валютної кризи; - подолання НБУ проблем щодо ліквідності банків України, - введення тимчасових адміністрацій в більшості банків для відновлення їх стабільної діяльності та усунення порушень, які призвели до погіршення фінансового стану;
Січень - лютий 2009 р.	- неспроможність банків самостійно підтримувати власну ліквідність; - чергове погіршення зовнішньоекономічної ситуації, зниження економічної активності, що виступають негативними чинниками і мають значний вплив на ліквідність банківської системи України;
Березень - червень 2009 р.	- поступове відновлення довіри до банків в Україні та зниження інтенсивності вилучення фінансових ресурсів, що в свою чергу призвело до підвищення рівня ліквідності банківської системи; - призупинення розвитку роздрібного кредитування через погіршення платоспроможності населення та високого рівня ризиків;
Липень - серпень 2009 р.	- відновлення кредитування економіки.

Після виходу з кризи спостерігалось уповільнення розвитку банківської системи України. Фінансові показники банківського сектору набули помірною характеру.

З 2014 року банківська система України постала перед новими викликами. На її розвиток суттєво впливали суперечливі політичні, економічні та соціальні перетворення.

Кризисне політичне та військове становище в країні негативно вплинули на банківську систему України: через нестабільність та непередбачуваність умов ведення бізнесу більшість іноземних банків залишили український фінансовий ринок, а недовіра населення до банків призвела до відтоку коштів вітчизняних клієнтів.

Значна девальвація національної валюти та спад економіки України виступили чинниками, які негативно вплинули на якість кредитного портфеля банківських установ. Це стало причиною створення значно більших резервів. Тому банківська діяльність в Україні знову стала збитковою, а також перед банками постала проблема низьких рівнів ліквідності та платоспроможності.

В 2015 р. ситуація в банківському секторі стабілізувалась та вже на початку 2016 р. спостерігалось значне зменшення збитків в банківському секторі, не зважаючи на скорочення операційного прибутку. Основним фактором подібної ситуації стало зниження відрахувань у резерви під проблемні активи. Це надало банкам можливість поліпшити власні фінансові результати та вийти на прибуток у травні 2016 року. Але це не стало стійкою тенденцією, оскільки більшість великих банків формують резерви під проблемні кредити [5].

Отже, підсумовуючи вище наведене, можна зробити висновок, що банківська система України піддавалась впливу багатьох факторів, які негативно позначились на ефективності її функціонування. Значні збитки банківських установ країни свідчать про недостатній рівень їх стабільності.

Однак, труднощі, які з'явилися на шляху розвитку банківської системи України вирішуються за допомогою цілеспрямованих дій, як органів державної влади, так і самих банків України, зокрема, зниження облікової ставки для здешевлення кредитних ресурсів, поступове скасування валютних обмежень, відновлення довіри населення до банківського сектору країни та інше.

Література

1. Костюченко О.А. "Банківське право": Навчальний посібник — К.: КНЕУ, 1999. — 168 с.
2. Вовчак О.Д., Рушицин Н.М., Андрейків Т.Я. "Кредит і банківська справа" — К.: Знання, 2008 . — 564 с.

3. Комплексна програма розвитку банківської системи України на 2015 – 2020 роки[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1327.
4. Основні рушійні сили банківської кризи 2008-2009 рр. / О. Буряк // Ефективність державного управління. – 2015.– С. 6.
5. Національний банк України[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:<http://www.bank.gov.ua>